

İRANLI VE TÜRK ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA*

Adnan KÜÇÜKOĞLU¹

Adnan TAŞGIN²

Akbar SAADNİE³

Özet

Türkiye ile İran arasındaki ilişkiler, çok eskiye dayanmaktadır. Son yıllarda ise bu ilişkilerin olumlu anlamda geliştiği de bilinmektedir. Uzun yıllar aynı coğrafyada yer alan iki komşu ülkenin, gerek kültürel gerek ticari gerekse eğitim açısından birbirini etkilediği söylenebilir. Bu bağlamda her iki ülkenin öğretmen yetiştirme anlayışlarının öğretmen adayları perspektifinden karşılaştırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırma, Türk ve İranlı öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesine yönelik betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2010-2011 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında İran'dan 151 ve Türkiye'den 254 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan görüş belirleme formu ile toplanan verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre Türk ve İranlı öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ve öğretmenin sahip olması gereken özelliklerine ilişkin görüşleri farklılık göstermektedir. Türk öğretmen adayları öğretmenliğin daha çok duyuşsal özelliklerini vurgularken İranlı öğretmen adayları da öğretmenlik mesleğinin kutsiyetini ön plana çıkarmaktadır. Sonuçlar, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin kültürel ve sosyal temelli bir algı içerisinde olduklarını göstermesi açısından manidardır.

Anahtar sözcükler: Öğretmenlik mesleği; öğretmen nitelikleri, İran'da öğretmen yetiştirme sistemi

A COMPARATIVE RESEARCH UPON VIEWS OF TURKISH AND IRANIAN TEACHER CANDIDATES ABOUT TEACHING PROFESSION

Abstract

The relationship between Turkey and Iran dates back to old times. It is known that this relationship has developed positively recently. It is said that two neighbouring countries living for many years in the same region are affected each other in terms of culture, education and trading. So, it is thought to be important to compare the views of two countries about teacher training with each other in terms of teacher candidates' perspectives.

This study is a descriptive study to analyze comparatively Turkish and Iranian teacher candidates' views about teaching profession. The sample group of the study consisted of 151 Iranian and 254 Turkish teacher

* Bu çalışma, 5-7 Eylül 2013 tarihleri arasında düzenlenen 22. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sunulan bildiri, genişletilerek hazırlanmıştır.

¹ Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, K. K. Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, adnank@atauni.edu.tr

² Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, K. K. Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, atasgin@atauni.edu.tr

³ Doktora Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri A.B.D.

candidates taught in the spring term of 2010-2011 education year. Descriptive analysis was used while analyzing data collected with form of view determine form created by researchers. According to research findings, there are differences between Iranian and Turkish teacher candidates' views about teaching profession and the characteristics of teachers. While Turkish teacher candidates implied affective features of teaching profession, Iranian teacher candidates implied the blessedness of teaching profession. Results are significant that teacher candidates have an understanding based on social and cultural issues about teaching profession.

Keywords: Teaching profession, teachers' characteristics, teaching training system in Iran.

Giriş

Toplumların kalkınabilmeleri, uluslararası ortamda rekabet edebilmeleri, maddi ve manevi değerleri gelecek nesillere aktarılabilmeleri için kendini yenileyen, üretken, değerlerine saygılı ve güncel gelişmeleri takip edebilen bireylere ihtiyaç vardır. Bunu sağlamanın en etkili yolunun da eğitim olduğu ve eğitim sisteminin en önemli ve temel unsurunun da öğretmen olduğu söylenebilir.

Öğretmen öğrenme aracıdır, sınav yapan, disiplini sağlayan, orta sınıf ahlakının savunucusu ve vekili, güvenilir kişi, yedek veli, öğrenci danışmanı, meslektaş ve toplumsal katılımcıdır (Balcı, 1991). Bir ülkenin kalkınmasında, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, toplumdaki huzur ve sosyal barışın sağlanmasında, bireylerin sosyalleşmesi ve toplumsal hayata hazırlanmasında, toplumun kültür ve değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasında başrolü oynayan öğretmenler eğitim sisteminin en önemli öğelerinden biridir (Özden, 1999). Eğitilmiş insan gücü, doğrudan öğretmenler ve öğretmenlik mesleğiyle ilgilidir. Çağın gerekleri doğrultusunda yetiştirilmiş, öğrencilerini, içinde bulunduğumuz zamanın özellikleri doğrultusunda eğitebilecek, bilgi teknolojilerini kullanarak bilgiye ulaşma ve kullanma konusunda donanımlı öğretmenler yetiştirmek, eğitim alanında ülkelerin birincil görevlerindedir. Çünkü eğitim-öğretim işinin doğrudan sorumlusu olan öğretmenler de sonuçta bir eğitimden geçmektedirler (Gelen ve Özer, 2008, s. 41). Eğitimde önemli bir yeri bulunan öğretmenlerin yetiştirilmesi de, kapsamlı ve çok boyutlu bir konudur. Öğretmen adaylarının seçimi, hizmet öncesi eğitimi, uygulama dönemi ve bu dönemdeki izleme-değerlendirme çalışmaları, hizmet içi eğitim gibi konular, tümüyle öğretmen yetiştirme kavramı içine girer (Çelikten, Şanal, Yeni, 2005).

Kısaca özetlemek gerekirse, çağdaş toplumun öğretmeni bilgili, sürekli kendini yenileyen, geniş bir dünya görüşüne sahip, insanı ve toplumu tanıyan, sorun çözme becerilerine

sahip, teknolojiyi kullanabilen, sınıf ve okulu tüm imkânları ile kullanarak aktif ve öğrenme ortamına dönüştürebilen ve en önemlisi sürekli öğrenmeyi bir ilke haline getirip benimseyen ve bu çevredeki tüm rolleri üstlenerek toplumun çok yönlü gelişmesine katkıda bulunan bir meslek erbabı olmak durumundadır (Oktay, 1998).

İyi eğitimi iyi öğretmenlerin, nitelikli eğitimi de nitelikli öğretmenlerin yaptığı gerçeğinden hareketle öğretmen yetiştirme kapsamlı ve çok boyutlu bir konu olduğu (Çelikten, Şanal, Yeni, 2005) söylenebilir. Gelişen ve değişen dünyada bilgi birikiminin hızla artması ve dolayısıyla yaşam tarzı, teknoloji ve yaşama bakış açılarının değişmesiyle öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirme konusu da farklı bir boyut kazanmıştır (Azar, 2011). Öğretmen yetiştirme sisteminin tüm bileşenlerinin, sürekli bir değerlendirme süreci içinde sorgulanması ve gerekli nitelik ve nicelikte öğretmen yetiştirilmesi için sürekli iyileştirme yapılması gerekmektedir (Atanur-Baskan ve Aydın, 2006). Bu bağlamda farklı kültür ve coğrafyadaki ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemleri ile ülkemiz öğretmen yetiştirme sisteminin karşılaştırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Karşılaştırmalı araştırmalar bir ya da daha fazla şeyin diğerleri arasındaki farklılık ve/veya benzerliklerini görmek için bir ya da daha fazla şeyle karşılaştırılması (Philips & Ochs, 2004; akt. Kilimci, 2006) olarak açıklanmaktadır. Bu bağlamda Türkiye ve İran'ın öğretmen yetiştirme anlayışlarının öğretmen adaylarının bakış açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır.

1.1. Türkiye ve İran Eğitim Sistemi

Bulunduğu konum itibarıyla Orta Asya'da stratejik bir yeri olan yaklaşık 75 milyonluk (74.724) bir nüfusa (TUİK, 2011) sahip, resmi dili Türkçe olan Türkiye'de 2012'den itibaren 12 yıllık (4+4+4) zorunlu eğitim uygulanmaktadır. Bu uygulama birinci kademe 4 yıl süreli ilkokul, ikinci kademe 4 yıl süreli ortaokul ve üçüncü kademe 4 yıl süreli lise şeklindedir (MEB, 2012). Yükseköğretime geçiş için Türkiye'de öğrencilerin lise diplomasına sahip olmaları ve iki aşamalı yapılan üniversite giriş sınavından (YGS-LYS) ilgili bölüm için gerekli puanı almaları gerekmektedir. Türkiye yükseköğretiminde fakülteler genellikle 4, yüksekokullar ise genellikle 2 yıllıktır.

Diğer yandan yaklaşık 70 milyon nüfusa sahip ve resmi dili Farsça olan İran'ın eğitim sisteminde zorunlu eğitim 8 yıldır. 5+3+3+1 şeklinde ifade edilen eğitim sisteminde kademeler ise ilkokul(primary), ortaokul (lower secondary), lise (upper secondary) ve üniversite öncesi

eğitim(pre-university course) şeklindedir. İran'da yükseköğretime geçebilmek için öğrencilerin üniversite öncesi eğitimlerini başarılı bir şekilde tamamlamaları ve üniversite sınavından (Konkoo) başarılı olma şartı aranmaktadır (Arani, Kakia & Karimi, 2012; Salehi-Isfahani, Tunali& Assaad, 2009; UNESCO, 2001).

1.2. Türkiye ve İran'da Öğretmen Yetiştirme

Türkiye'de öğretmen yetiştirme sistemi, Millî Eğitim Bakanlığı ile YÖK'ün işbirliğinde başlattıkları çalışmalarla 1997'de yeniden yapılandırılmıştır (Kavak, 2003). Buna göre, sınıf ve branş öğretmenlerini yetiştiren fakültelerin 4 yıl süreli lisans ve orta öğretim alan öğretmenlerini yetiştiren fakültelerin de 5 ya da 5.5 yıl süreli tezsiz yüksek lisans programları bugün uygulanmaktadır. Eğitimde kaliteyi artırmaya çalışan Türkiye'de öğretmen alımı, sadece bir devlet sınavıyla (KPSS) gerçekleştirilmektedir. Ancak, çok mezunun verilmesi ve buna karşılık çok az ya da sınırlı öğretmen adayının alınması, Türk eğitim sistemini olumsuz etkilemektedir (Turan, 2005). Son yıllarda Milli Eğitim Geliştirme Projesi kapsamında, MEB ve YÖK iş birliğinde eğitim fakültelerinde öğretmen yetiştirme süreci yeniden düzenlenmiştir. 1998- 1999 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlayan yeni sistemde, okul öncesi ve ilköğretim öğretmenlerinin lisans düzeyinde, ortaöğretim öğretmenlerinin ise yabancı dil, müzik, resim, özel eğitim, bilgisayar ve öğretim teknolojileri alanlarında dört yıllık lisans düzeyinde, fen matematik ve sosyal alan öğretmenlerinin ise tezsiz yüksek lisans seçeneğiyle yetiştirilmesi esası getirilmiştir (MEB, 2001).

İran'da öğretmen yetiştirme ise ilkokul ve ortaokullara öğretmen yetiştirme Milli Eğitim bakanlığı denetimi altındaki çeşitli enstitülerde gerçekleştirilmektedir. Ortaöğretim öğretmenleri ise Kültür ve Yüksek Öğretim Bakanlığı denetimi altındaki kurumlarda eğitim görmektedirler. Liselerde öğretmen olabilmek için öğretmenler hem akademik hem de mesleki alanlar için lisans derecesi almak zorundadırlar. Bunun için iki seçenek sunulmaktadır. Birincisi herhangi bir lisans derecesine sahip bir öğrenci bir yıllık öğretmen eğitimini tamamlaması, ikincisi ise lise mezunu bir öğrencinin dört yıllık lisans programını tamamlaması halinde öğretmen olabilmesidir. Ayrıca, Bakanlık kırsal bölgelerdeki öğretmen açığını gidermek için kırsal öğretmen yetiştirme merkezleri kurmuştur. 8. sınıfı bitiren öğrencilere 4 yıllık özel bir eğitim verilerek kırsal bölgelerde öğretmen olabilmek hakkı tanınmaktadır (Arani, Kakia & Karimi, 2012; Shahmohammadi, 2012; Iranian Embassy, t.y.). Günümüzde İran, 358 öğrenim merkezi (106 devlet üniversitesi dâhil) , yaklaşık 139 sivil devlet üniversitesi ve tüm ülke genelinde bulunan 113 kolej ile eğitim öğretim faaliyetini sürdürmektedir (Masoumi, 2010;).

Türkiye ve İran eğitim sistemleri, öğretmen yetiştirme sistemleri karşılaştırmalı olarak incelendiğinde bazı farklılıkların olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye’de, üniversiteler öğretmen yetiştirme görevini üstlenirken, İran’da ise farklı farklı kurumlar öğretmen yetiştirme işlevini üstlenmektedir. Bu farklılıklar göz önüne alındığında ve aynı coğrafyada geçmişi bulunan iki komşu devletin öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin görüşlerinin benzerlik ve farklılıklar açısından incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

2.Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, Türkiye ve İran’da öğrenimine devam eden öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik betimsel bir çalışmadır. Betimleme, olayları obje ve problemleri anlama ve anlatmada ilk aşamayı oluşturur. Bilimsel etkinlikler olayların betimlenmesiyle başlar. Bu sayede onları iyi anlayabilme, gruplayabilme olanağı sağlanır ve aralarındaki ilişkiler saptanmış olur (Kaptan, 1998, s. 59). Ayrıca betimsel çalışmalar, üzerinde çalışılan olguya ilişkin özellikleri betimlemek amacıyla yürütülmektedir (Borg, Gall ve Gall, 1993).

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2010-2011 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında İran’dan 151 ve Türkiye’den 254 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde, Türkiye ve İran’da ortak olan öğretmen yetiştirme programlarının seçilmesine dikkat edilmiştir. Ancak birebir aynı bölüm ya da ana bilim dalı her iki ülke öğretmen yetiştirme programında yer almadığı için birbirine yakın bölüm ya da ana bilim dallarında yer alan öğretmen adaylarının çalışmaya katılmaları sağlanmıştır. Çalışma grubuna ilişkin bilgiler tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Çalışma Grubuna İlişkin Bilgiler

Bölüm	Türkiye			Bölüm	İran		
	K	E	Toplam		K	E	Toplam
Görsel Sanatlar Eğitimi	13	19	32	DeneySEL Bilimler	7	5	12
İlköğretim Matematik Eğitimi	22	21	43	Matematik	8	6	14
Psikolojik Danışma ve Rehberlik	26	23	49	İlköğretim	27	10	37
Sınıf Öğretmenliği	15	15	30	Görsel Sanatlar	11	5	16
Okul Öncesi Eğitimi	27	12	39	Rehberlik	15	20	35
Fen Bilgisi Eğitimi	16	14	30	Sosyal Bilimler	14	10	24
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	13	18	31	Din ve Arapça	7	6	13

<i>Toplam</i>	132	122	254	<i>Toplam</i>	89	62	151
%	52	48	100	%	59	41	100

Tablo 1 incelendiğinde çalışma grubunda yer alan 254 Türk öğretmen adayının 132 (% 52)'si kadın, 122 (%48)'si erkek iken, 151 İranlı öğretmen adayının ise 89 (%59)'u kadın, 62 (% 41)'si erkektir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan görüş belirleme formu ile toplanmıştır. Form iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm öğretmen adaylarının cinsiyet ve bölüm gibi kişisel bilgilerin yer aldığı bölümdür. İkinci bölüm ise öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik soruların yer aldığı bölümdür.

Hazırlanan formunun iç geçerliğini sağlamak amacıyla form uzmanlara incelenmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Formdaki soruların anlaşılabilirliğini kontrol etmek amacıyla çalışma grubu dışında yer alan öğretmen adaylarına ön uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda son şekli verilen form 7 açık-uçlu sorudan oluşmaktadır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında 405 öğretmen adayından toplanan verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda toplanan verilere ilişkin daha önce belirlenen temalar çerçevesinde yüzde ve frekanslar hesaplanmıştır. Analiz beş aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada öğretmen adaylarının verileri kayıt altına alınmıştır. İkinci aşamada öğretmen adaylarının tekrar eden ifadeleri varsa bu ifadelerin birleştirilmesi yoluna gidilmiştir. Üçüncü aşamada temalar oluşturulmuştur. Dördüncü aşamada geçerlik ve güvenirlikle ilgili çalışmalar yapılmıştır. Son aşamada ise verilerin son haline ilişkin yüzde ve frekanslar hesaplanmıştır.

3. Bulgular

Bulgular kısmında Türk ve İranlı öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinin tablolar halinde karşılaştırması yapılmıştır.

Türk ve İranlı öğretmen adaylarının “*Öğretmenlik Mesleğini Tanımlayınız*” sorusuna ilişkin görüşlerinin karşılaştırmalı incelemesi Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: 1. Soru-Öğretmenlik Mesleğini Tanımlayınız

Türkiye			İran		
İfadeler	f	%	İfadeler	f	%
Gelecek kuşaklara eğitilmiş, ahlaklı, erdemli, bilinçli, kültürünü bilen öğrenciler yetiştirme işini üstlenen bir meslektir.	90	32,1	Peygamberlik mesleğidir.	53	33,3
Öğretmenlik kutsal bir meslektir, Peygamberlik mesleğidir.	58	20,7	Öğretmenlik bir sanattır.	33	20,8
Gönülden bağlılık, sabır, hoşgörü ve fedakârlık isteyen bir meslektir.	51	18,2	Öğrencileri eğitim hedeflerine ulaştıran bir meslektir.	22	13,8
Bireyin kendini tanıması ve en üst düzeyde gelişmesine yardımcı olan bir meslektir.	22	7,9	Eğitim-Öğretim işinin yapıldığı bir meslektir.	15	9,4
Ulusların ilerlemesine en önemli katkıyı sağlayacak olan bir meslektir.	14	5	Öğrencilere hayatı öğreten bir meslektir.	12	7,6
Diğer bütün meslek gruplarındaki bireyleri yetiştiren bir meslektir.	11	4,9	Öğretmenlik, etrafına mum gibi ışık yayan bir meslektir.	9	5,7
Bilgiyle başlayan, sabırla yoğrulan bir meslektir.	9	3,2	Öğretmenlik mesleği diğer mesleklerde daha zor bir meslektir.	5	3,1
Hiçbir çıkar gözetmeden yapılması gereken bir meslektir.	7	2,5	İlgi duyulan bir meslektir.	4	2,5
Çocukluktan itibaren bireylerin karakterlerine şekil verme sanatıdır.	7	2,5	Öğretmenlik mesleği her bireye anne baba gibi davranmayı gerektirir.	3	1,9
Her gün yeni bir heyecanla yapılan bir meslektir.	6	2,1	Öğretmenlik mesleği bireylerin yetişmelerini sağlayan bir meslektir.	1	0,6
Günümüzde öğretmenlik tanımına uyan birey sayısı yok denecek kadar azdır. Ama zaman geçiren öğretmen çoktur.	4	1,4	Öğretmenlik aşk ile yapılan bir meslektir.	1	0,6
Öğretmenlik bir muma benzer, yandığında etrafını aydınlatır, ama yavaş yavaş kendini de bitirir.	1	0,4	Her insan bir öğretmendir.	1	0,6
Toplam	280	100	Toplam	159	100

Tablo 2’de öğretmen adaylarının “Öğretmenlik mesleğini tanımlayınız.” sorusuna ilişkin cevapları incelendiğinde Türk öğretmen adaylarının %32.1’i (90) öğretmenlik mesleğini “Gelecek kuşaklara eğitilmiş, ahlaklı, erdemli, bilinçli, kültürünü bilen öğrenciler yetiştirme işini üstlenen bir meslektir.” olarak tanımladığı, İranlı öğretmen adaylarının %33.3’ü (53) ise öğretmenliği “Peygamberlik mesleğidir.” şeklinde tanımladığı görülmektedir. Türk ve İranlı öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tanımlamaya ilişkin görüşleri karşılaştırıldığında genel anlamda olumlu tanımlamalar yaptıkları anlaşılmaktadır. Ancak Türk öğretmen adaylarından bazılarının (%1.4) öğretmenlik mesleğine ilişkin olumsuz tanımlama yaptıkları görülmektedir. Bu öğretmen adayları mesleği “Günümüzde öğretmenlik tanımına uyan birey

sayısı yok denecek kadar azdır. Ama zaman geçiren öğretmen çoktur.” şeklinde tanımlamışlardır.

Türk ve İranlı öğretmen adaylarının “Size göre öğretmen kimdir?” sorusuna ilişkin görüşlerinin karşılaştırmalı incelemesi Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3: 2. Soru-Size Göre Öğretmen Kimdir?

Tema	Türkiye			İran		
	İfadeler	f	%	İfadeler	f	%
Kişisel Özellikler	Öğretmen çevresine karşı duyarlı sevecen, saygın, yaşam tarzıyla yeni nesillere örnek olan kendini gerçekleştirmiş bireydir.	34	13	Bilgilerini öğrencilerine sevgi ve şefkatle aktaran kişidir.	38	22,5
	Öğretmen yaptığı görevi severek yerine getiren kişidir.	22	8,4	Öğretmen öğrencilerine örnek olabilen bir kişidir.	26	15,4
	Bir zamanlar kendinin de öğrenci olduğunu unutmayan ve öğretmen olduktan sonra öğrencisiyle empati kurabilen kişidir.	15	5,7	Kendisini mesleğine adayan ve işini kalpten seven kişidir.	17	10
	Öğretmen sürekli kendini yenileyebilen, geliştirebilen değişimlere açık kişidir.	12	4,5	Çevresine mum gibi ışık yayan bir kişidir.	9	5,3
	Öğretmen sabretmesini bilen kişidir.	7	2,7	Öğretmen sabırlı ve mutlu insandır.	8	4,7
	Öğrencinin gözündeki ışığı gören kişidir.	6	2,3	Eğitim aşkıyla dolu olan bir kişidir.	6	3,6
	Geleceğe umutla bakabilen aydın bir kişidir.	4	1,5	Yeniliklere açık olan bir kişidir.	3	1,8
	Yeniliğin öncülüğünü yapan kişidir.	3	1,1	Allah’ın sevdiği bir kuldur.	1	0,6
Mesleki Özellikler	Öğretmen geleceğe zemin hazırlayacak bir mimardır	2	0,8			
	Öğretmen rehberdir.	32	12,2	Eğitim- öğretim hedeflerini gerçekleştiren bir kişidir.	17	10
	Çağdaş eğitimi sisteminin gerektirdiği gibi davranabilen alanında uzman, okulun ve eğitim sisteminin amaçları doğrultusunda öğrencilere istenilen bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkları kazandırmayı amaç edinen kişidir.	28	10,6	Öğretmen rehberidir.	11	6,5
	Etkili iletişim becerisine sahip kişidir.	5	1,9	Öğretmen bir bilgi denizidir.	4	2,4
Öğrenciye Yaklaşım	Planlı olmayı öğreten kişidir.	1	0,4	Öğrencinin gelişimi üzerinde istediği gibi değişiklikler yapabilen kişidir. (Kalemdir)	1	0,6
	Öğrencisiyle yeri geldiğinde otoriter yeri geldiğinde arkadaş olan ve tüm bilgisini öğrencilere aşlamak için uğraşan kişidir.	44	16,7	Sadece eğitim yapmayan aynı zamanda öğrencilerinin ahlaki olarak ta geliştiren kişidir.	11	6,5
	Öğrencilerini hayata hazırlayan kişidir.	31	11,8	Yeni kuşakların aynasıdır.	8	4,7

	Dil, din, ırk ayrımı yapmadan bütün öğrencilere eşit davranan bir kişidir.	9	3,4	Öğretmen öğrencinin ikinci annesidir.	5	3
Olumsuz Özellik	Öğretmen otorite sahibi bir kişidir. (Dayak atma)	6	2,3	Gerçek anlamda bir öğretmen yoktur.	3	1,8
	Öğretmen düşük statüye sahiptir.	1	0,4	Öğretmen düşük gelire sahip bir memurdur.	1	0,6
	Öğretmen eşitsizlik yaratan kişidir.	1	0,4			
Toplam		263	100		169	100

Öğretmen adaylarının “Size göre öğretmen kimdir?” sorusuna ilişkin Tablo 3’te verilen cevapları incelendiğinde görüşlerinin “*Kişisel Özellikler, Mesleki Özellikler, Öğrenciye Yaklaşım ve Olumsuz Özellik*” olmak üzere 4 tema etrafında toplandığı görülmektedir. Kişisel özellikler açısından Türk ve İranlı öğretmen adaylarının öğretmen tanımına ilişkin görüşleri karşılaştırıldığında Türk öğretmen adaylarının %13’ü “*Öğretmen çevresine karşı duyarlı sevecen, saygın, yaşam tarzıyla yeni nesillere örnek olan kendini gerçekleştirmiş birey*” olarak ifade ederlerken, İranlı öğretmen adaylarının ise %22.5’i “*Bilgilerini öğrencilerine sevgi ve şefkatle aktaran kişi*” olarak ifade ettikleri görülmektedir. Mesleki özellikler açısından karşılaştırıldığında ise Türk öğretmen adaylarının % 12’si rehberlik rolüne vurgu yaparken, İranlı öğretmen adaylarının % 10’u ise öğretmenlerin programın uygulayıcısı rolüne vurgu yapmışlardır. Ayrıca İranlı öğretmen adaylarının öğretmene ilişkin mesleki özellikleri vurgularken “*bilgi denizi*” ve “*kalem*” metaforları ürettikleri de göze çarpmaktadır. Türk ve İranlı öğretmen adaylarının öğrenciye yaklaşım açısından öğretmenlerin “*otoriter, yetiştirici, eşitlikçi, ahlak geliştirici, örnek bir model sunma ve anne gibi*” yaklaşımlar sergiledikleri yönünde görüş belirttikleri görülmektedir. Olumsuz olarak ise Türk öğretmen adaylarının öğretmeni tanımlarken “*şiddete başvurma, düşük statüye sahip olma ve eşitsizlik yaratma*” gibi özelliklerine vurgu yaptıkları görülürken, İranlı öğretmen adaylarının ise gerçek anlamda bir öğretmenin bulunmadığına ve düşük gelir grubunda yer almasına yönelik özelliklerine vurgu yaptıkları görülmektedir.

Türk ve İranlı öğretmen adaylarının “Size Göre Öğretmenin Sahip Olması Gereken En Önemli Özellikler Nelerdir?” sorusuna ilişkin görüşlerinin karşılaştırmalı incelemesi Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4: 3. Soru-Size Göre Öğretmenin Sahip Olması Gereken En Önemli Özellikler Nelerdir?

Tema	Türkiye			İran		
	İfadeler	f	%	İfadeler	f	%
Kişisel Özellikler	Sabırlılık	30	6,8	İyi Ahlak sahibi olmak	52	17,6
	Şefkatlilik	22	5	Sabırlı olmak	36	12,2
	Fedakarlık	21	4,7	Düzenli olmak	20	6,8
	Hoşgörülü olmak	18	4,1	Sempatik olmak	14	4,7
	Dürüstlük	15	3,4	Örnek olmak	9	3
	Açık Gönüllülük	15	3,4	İnançlı olmak	8	2,7
	Disiplinli olmak	13	3	Sırdaş olmak	8	2,7
	Güvenilir olmak	12	2,7	Vicdanlı olmak	6	2
	Cesaretli olmak	10	2,2	Temiz Giyinmek	6	2
	Esprili olmak	10	2,2	Kendine Güveni olmak	5	1,7
	Saygılı olmak	9	2	Esprili olmak	4	1,4
	Güler Yüzlü olmak	8	1,8	Ciddi olmak	4	1,4
	Güzel Ahlaklı olmak	7	1,6	Mutlu olmak	3	1
	Empati kurabilmek	6	1,4	Aktif ve enerjik olmak	2	0,7
	Kendini gerçekleştirebilmek	5	1,1	Saygılı olmak	2	0,7
	Temiz olmak	3	0,7	İyi Karakterli olmak	2	0,7
Zeki olmak	1	0,2	Kendini ifade edebilmek	1	0,3	
Mesleki Özellikler	Alanında uzman olmak	50	11,3	Alanında uzman olmak	70	23,7
	Lider olmak	27	6,7	Rehber olmak	13	4,4
	Yeniliklere Açık olmak	25	5,6	Yeniliklere açık olmak	4	1,4
	Etkili iletişim-Güzel Konuşmak	20	4,5	Hedefleri gerçekleştirebilmek	2	0,7
	Rehber olmak	14	3,2	Ölçme ve Değerlendirmeyi bilmek	2	0,7
Dersine ilgiyi ve motivasyonu artırabilmek	10	2,2				
Öğrenciye Yaklaşım	Adil olmak	61	13,7	Öğrencilerine sevecen yaklaşmak	12	4,1
	Öğrencilerini olduğu gibi kabullenmek-sevmek	24	5,4	Öğrencilerine ilgili davranmak	7	2,4
	Öğrencileri dinlemek	4	0,9	Adil olmak	3	1
	Öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat etmek	4	0,9	Öğrenciyi dinlemek	1	0,3
Toplam 444 100			Toplam 296 100			

Tablo 4 incelendiğinde öğretmende bulunması gereken kişisel özelliklere ilişkin İranlı öğretmen adaylarının en yüksek olarak “İyi ahlak” lı olmayı belirttikleri, Türk öğretmen adaylarının ise “sabırlı” olma özelliğini belirttikleri görülmektedir. Mesleki özellikler açısından

karşılaştırıldığında her iki grupta yer alan öğretmen adaylarının ilk sırada “alanında uzman” olma özelliğini belirttikleri görülmektedir. Öğrenciye yaklaşım açısından görüşler incelendiğinde ise Türk öğretmen adaylarının %13.7’si “adil” olma özelliğini belirtirken, İranlı öğretmen adaylarının % 4. 1’ i ise “öğrencilere sevecen yaklaşma” özelliğini belirtmiştir.

Türk ve İranlı öğretmen adaylarının “Size Göre Bir Öğretmende Bulunmaması Gereken Özellikler Nelerdir?” sorusuna ilişkin görüşlerinin karşılaştırmalı incelemesi Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5: 4. Soru- Size Göre Bir Öğretmende Bulunmaması Gereken Özellikler Nelerdir?

Tema	Türkiye			İran		
	İfadeler	f	%	İfadeler	f	%
Kişisel Özellikler	Sinirli ve sabırsız olmak	61	17,6	Kötü ahlak sahibi olmak	40	20
	Katı Disiplin anlayışına sahip olma	44	12,7	Öfkeli olmak	26	13
	Küfür etmek	12	3,5	Sabırsız olmak	16	8
	Anlayışsız olmak	9	2,6	Gururlu olmak	10	5
	Gururlu ve kibirli olmak	8	2,3	Kötü giyimli olmak	9	4,5
	Öz güven eksikliği	8	2,3	Yalan söylemek	7	3,5
	Sigara & Alkol gibi zararlı alışkanlıkları olmak	7	2	Bencilik	7	3,5
	Yalan Söylemek	7	2	Paragöz olmak	6	3
	Asık suratlı olmak	5	1,4	Vicdansızlık	3	1,5
	Hoşgörüsüz olmak	5	1,4	Sinirlilik	2	1
	Ön yargılı davranmak	5	1,4	İnançsızlık	2	1
	İnatçı ve aşağılayıcı olmak	3	0,9	İnatçı olmak	1	0,5
	Kötü giyinmek	2	0,6	Saygısız davranmak	1	0,5
	İnançsız ve kötü ahlak	1	0,3			
	Kötü yazı yazmak	1	0,3			
Mesleki Özellikler	Mesleki açıdan yetersiz olmak	37	10,6	Alanında bilgi eksikliği	17	8,5
	Değerlendirme de yanlış davranma	5	1,4	Kötü bir rehber olmak	10	5
	Sınavları öğrencileri korkutma aracı olarak kullanma	4	1,2	Sadece kitaptan ders anlatma	9	4,5
	Kötü bir rehber olmak	3	0,9	Mesleğin gereklerini yerine getirmeme	2	1
	Kötü anlatım-Kitaptan okumak	2	0,6	Sürekli tekrara düşmek	1	0,5
40 dakikalık öğretmen olmak	1	0,3	Yaratıcı olamamak	1	0,5	
Öğrenciye Yaklaşım	Ayrımcılık Yapmak	44	12,7	Ayrımcılık Yapmak	19	9,5
	Öğrenciyi rencide etmek	24	6,9	Disiplinsizlik	6	3
	Şiddet uygulamak	23	6,6	Cezayı araç olarak kullanmak	5	2,5

Öğrencilerin sorularını yanıtızsız bırakmak	14	4		
Özel hayatını öğrencilere yansıtmak	7	2		
Kıyaslama yapmak	5	1,4		
Toplam	347	100	Toplam	200 100

Tablo 5 incelendiğinde Türk ve İranlı öğretmen adaylarının bir öğretilerde bulunmaması gereken özelliklere ilişkin görüşleri karşılaştırıldığında kişisel özellikler bakımından İranlı öğretmen adaylarının %20'si bir öğretilerde bulunabilecek en olumsuz özelliğın “*Kötü ahlaklı olmak*” olduğunu ifade ederken, Türk öğretmen adaylarının %17,6'sı ise “*Sinirli ve sabırsız olmayı*” bir öğretilerde bulunabilecek en olumsuz özellik olarak öne çıkarmaktadır. Mesleki özellikler ve öğrenciye yaklaşım açısından Türk ve İranlı öğretmen adaylarının görüşleri karşılaştırıldığında ise genel olarak benzer özellikleri belirttikleri görülmektedir. Farklı olarak mesleki özellik açısından Türk öğretmen adaylarının 4'ü “*Sınavları öğrencileri korkutma aracı olarak kullanma*” özelliğini belirtmiştir. Ayrıca öğrenciye yaklaşım açısından da Türk öğretmenleri İranlı öğretmen adaylarından farklı olarak “*Öğrencileri rencide etme*” (%6.9), “*Özel hayatını öğrencilere yansıtmak*” (%2) ve “*Kıyaslama yapma*” (%1.4) özelliklerine değinmişlerdir.

Türk ve İranlı öğretmen adaylarının “*Öğretmenlik mesleğini seçme nedenleriniz nelerdir?*” sorusuna ilişkin görüşlerinin karşılaştırmalı incelemesi Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6: 5. Soru-Öğretmenlik mesleğini seçme nedenleriniz nelerdir?

Tema	Türkiye			İran		
	İfadeler	f	%	İfadeler	f	%
İçsel	Çocuklara olan sevgimden dolayı	34	12,3	İlgi ve yeteneğim olduğu için	57	30
	İlgi ve yeteneğim olduğu için	29	10,5	Çocuklara olan sevgimden dolayı	10	5,3
	Mesleği sevdiğim için	25	9	Mesleği sevdiğim için	8	4,2
	Yardım etmeyi sevdiğim için	10	3,6	Helal para kazanmak için	4	2,1
	Hayalimdeki meslek olduğu için	8	2,9			
Çıkarıcı	İş garantisi olduğu için	15	5,4	Bayanlara uygun bir meslek olduğu için	35	18,4
	Tatilleri fazla olduğu için	14	5,1	Maddi getirisinden dolayı	10	5,3
	Maddi getirisinden dolayı	12	4,3	Başka bir iş bulamadığım için	3	1,6
	Bayanlara uygun bir meslek olduğu için	11	4	İstihdam için	2	1,1
Dışsal	Ailem istediği için	16	5,8	Aile baskısından dolayı	6	3,2
	Puanım bu bölüme yettiği için	13	4,7	Tesadüfen seçtim	1	0,5
	Yanlış tercihten dolayı	12	4,3			

Özgeci	Babam istediği için	3	1,1			
	Topluma ışık tutmak için	28	10,1	Kutsal bir meslek olduğu için	28	14,7
	Vatana millete hayırlı evlatlar yetiştirmek için	22	7,9	Ülkeme hizmet etmek için	17	9
	Öğrencilere örnek olmak için	11	4	Öğrencilere yol göstermek için	5	2,6
	Kutsal bir meslek olduğu için	9	3,3	Ülkenin geleceğinin öğretmenlerin elinde olduğu için	4	2,1
	İnsanların gelişiminde en etkili meslek olduğu için	5	1,8			
Toplam		277	100	Toplam		190 100

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretmenliği seçme nedenlerinin “içsel, çıkarıcı, dışsal ve özgeci” olmak üzere 4 tema altında toplandığı görülmektedir. İranlı öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (% 30) öğretmenliği “İlgi ve yeteneği olduğu için” seçtiğini belirtirken, Türk öğretmen adaylarının %12.3’ü ise öğretmenliği “Çocuklara olan sevgiden dolayı” seçtiğini belirtmiştir. Ayrıca İranlı öğretmen adaylarının %18.4’ü “Bayanlara uygun bir meslek olduğundan dolayı” mesleği seçtiğini belirtirken, Türk öğretmen adaylarının %5.4’ü ise “iş garantisinden dolayı” mesleği seçtiğini belirtmiştir. “Aile baskısından dolayı” öğretmenlik mesleğini seçen öğretmen adaylarının oranı ise %5.8 (Türk)’e % 3.2 (İranlı)’dir. Özgeci yaklaşım açısından görüşler incelendiğinde ise Türk öğretmen adaylarının %10.1’i “Topluma ışık tutmak için” mesleği seçtiğini belirtirken, İranlı öğretmen adaylarının %14.7’si “Kutsal bir meslek olduğu için” öğretmenliği seçtiğini belirtmiştir.

Türk ve İranlı öğretmen adaylarının “Öğretmenlik mesleğinin size uygun olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna ilişkin görüşlerinin karşılaştırmalı incelemesi Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7: 6. Soru-Öğretmenlik mesleğinin size uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

İfadeler	Türkiye		İran			
	f	%	f	%		
Evet	197	77,6	118	78,1		
Hayır	30	11,8	21	14		
Kısmen Evet	21	8,3	9	6		
Emin Değilim	6	2,3	3	1,9		
Toplam		254	100	Toplam		151 100

Öğretmen adaylarının mesleğin kendilerine uygun olup olmadığına ilişkin görüşleri tablo 7’de incelendiğinde Türk öğretmen adaylarının %77.6’sı kendilerine uygun olduğunu düşünürken, İranlı öğretmen adaylarının %78.1’i uygun olduğunu düşünmektedir. Diğer taraftan

30 Türk öğretmen adayı öğretmenlik mesleğinin kendilerine uygun olmadığını düşünürken, 21 İranlı öğretmen adayı mesleğin kendisine uygun olmadığını düşünmektedir. Hem Türk hem de İranlı öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün öğretmenlik mesleğinin kendilerine uygun olduğunu belirtmeleri meslek seçiminde doğru karar verdiklerinin bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Türk ve İranlı öğretmen adaylarının “*Tekrar seçme şansınız olsaydı hangi mesleği seçerdiniz?*” sorusuna ilişkin görüşlerinin karşılaştırmalı incelemesi Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8: 7. Soru-Tekrar seçme şansınız olsaydı hangi mesleği seçerdiniz?

Türkiye			İran		
İfadeler	f	%	İfadeler	f	%
Hukuk	48	18,9	Yine Öğretmenlik	38	25,1
Tıp ile ilgili herhangi bir meslek	44	17,3	Mühendis	22	14,5
Yine öğretmen	36	14,2	Tıp ile ilgili herhangi bir meslek	16	10,6
Psikolog	21	8,3	Asker -Polis	13	8,6
Polis-Asker-Pilot	15	6	Psikolog	9	6
Mimar	11	4,3	Ev Hanımı	7	4,5
Sporcu	9	3,5	Bankacı	6	4
Ressam- Grafiker-Reklamcı	8	3,2	Serbest Meslek	6	4
Sosyal Hizmet Uzmanı	6	2,4	Zanaatkâr	5	3,3
Tasarımcı	6	2,4	Sporcu	4	2,6
İlahiyat	6	2,4	Mimar	4	2,6
Yönetmen	5	2	Muhasebeci	3	2
Siyasetçi	4	1,6	Avukat	3	2
Tiyatrocu	4	1,6	Ev Ekonomisi	3	2
Baba mesleğine devam	3	1,2	İmam	3	2
Ekonomist	2	0,8	Ressam- Tasarımcısı	2	1,3
Marangoz	2	0,8	Sigortacı	1	0,7
Müzişyen	2	0,8	Yönetmen	1	0,7
Fizyoterapist	2	0,8	Berber	1	0,7
Gazeteci	2	0,8	Aşçı	1	0,7
Veteriner	2	0,8	Kitapçı	1	0,7
Çiftçi	2	0,8	Ziraat	1	0,7
Diğer (Yazar-Arkeolog- Tercüman-Diyet Uzmanı-Gezi Rehberi)	1	2,8	Terzi	1	0,7
Toplam 241 100			Toplam 151 100		

Tablo 8 incelendiğinde öğretmen adaylarının tekrar seçme şansı verilseydi hangi mesleği tercih edeceklerine ilişkin görüşlerinde İranlı öğretmen adaylarının %25.1', yine öğretmenliği seçeceğini belirtirken, Türk öğretmen adaylarının %14.2'si yine öğretmenliği seçeceğini belirtmiştir. Türk öğretmen adaylarının %18.9'u "Hukuk" tercih edeceğini belirtmesi de öğretmenlik mesleğini ilk etapta düşünmediklerini göstermektedir.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Türk ve İranlı öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinin karşılaştırılarak incelenmesine yönelik yapılan bu araştırma sonucunda;

Türk ve İranlı öğretmen adayları öğretmenlik mesleğine ilişkin genel anlamda olumlu görüşler belirtmişlerdir. Bu sonuç alan yazında yapılan bazı çalışma sonuçları (Başbay, Ünver ve Bümen, 2009; Bulut, 2009; Erdem, Gezer ve Çokadar, 2005; Gürbüz ve Kışoğlu, 2007; Korkmaz ve Usta, 2010; Oral, 2004; Pehlivan, 2008; Piji-Küçük, 2012; Semerci ve Semerci, 2004; Terzi ve Tezci, 2007; Yüksel, 2004) ile de benzerlik göstermektedir. İlgili çalışmalarda öğretmen adayları mesleğe karşı olumlu tutum geliştirmişlerdir.

Türk öğretmen adayları öğretmenlik mesleğini ifade ederken daha çok mesleğin duygusal boyutuna ağırlık verirken, İranlı öğretmen adayları ise öğretmenlik mesleğinin kutsallığına değinmişlerdir.

Türk öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tanımlarken daha çok mesleğin duygusal yönüne vurgu yapmaları, öğretmenlerin öğrencilerle olan ilişkileri okul yaşamında ve sonrasında yıllarca sürebildiği için ilişkilerin niteliği her ne kadar ilgili yasa ve yönetmeliklerce belirlenmiş resmi nitelikte ilişkiler olsa da mesleğin doğası gereği duygusal yönü ağır basan ilişkiler olmasına bağlanabilir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). Ayrıca bu sonucu Ahn (2005)'ın öğretmen yetiştirme programlarının duygusal yeterlikleri geliştirmeye odaklanması gerektiğine yönelik önerileri de destekler niteliktedir. Yılman (2006, s. 167) ise bu durumu öğretmen adaylarının öncelikle öğretmenlik mesleği ile duygusal açıdan bütünleşmelerinin, inançları, tutumları, değerleri ve düşünceleriyle geleceği yaşamalarının, bir öğretmenin göstereceği, göstermesi zorunlu olan davranışları daha okul sıralarında aksiyon haline getirmelerinin önemine vurgu yaparak açıklamıştır.

İranlı öğretmen adayları ise mesleğin kutsallığına vurgu yapmışlardır. Mansouri (2013)'nin, katıldığı bir toplantıda yaptığı konuşmada bu sonucu destekler niteliktedir. İlgili konuşmada Amerika, Rusya, Hindistan, Türkiye ve Çin gibi dünyanın çoğu bölgesindeki gibi

İran’da da öğretmenliğin kutsal bir meslek olduğu belirtilmektedir. Mesleğe yüklenen bu kutsal anlam, öğretmenlerin toplumların gerçek mimarları ve insan kişiliğini şekillendiren sanatkar olmaları (Özden, 2002) ile açıklanabilir.

Türk ve İranlı öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin tanımları kişisel ve mesleki özellikler, öğrenciye yaklaşım ve olumsuz özellikler temaları altında toplanmıştır. Türk ve İranlı öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin tanımlarının daha çok kişisel özelliklere vurgu yaptıkları ve benzer özelliklere ilişkin açıklamalar yaptıkları anlaşılmaktadır.

Türk ve İranlı öğretmen adaylarının öğretilerde bulunması gereken özelliklere ilişkin görüşlerine göre İranlı öğretmen adaylarının kişisel özellik temasında “*İyi Ahlak*”lı (%18) olmayı belirtirken, mesleki özellik temasında “*Alanında Uzman*” (%24) olmayı ve öğrenciye yaklaşım temasında ise “*Öğrencilerine sevecen yaklaşan*” biri olması gerektiğini belirtirken, Türk öğretmen adayları ise kişisel özellikler temasında “*Sabırlı*” (%7), mesleki özellikler temasında “*Alanında Uzman*” (%11) olmayı ve öğrenciye yaklaşım temasında “*Adil*” (%14) olması gerektiğini belirtmiştir. Türk ve İranlı öğretmen adaylarının bir öğretilerde bulunması gereken kişisel özellikler açısından görüşleri karşılaştırıldığında İranlı öğretmen adaylarının %18’inin bir öğretmenin ahlaklı olmasına vurgu yapmalarının mesleğe yükledikleri kutsal anlamdan dolayı olduğu söylenebilir. Arnon ve Reichel (2007)’in ideal öğretmenin özelliklerine yönelik olarak yaptıkları araştırmalarında da öğretmenlerin kişisel özelliklerine yönelik nitelikleri genel nitelikler, empatik beceriler ve lider olma, mesleğe yönelik tutum, geniş bir bilgi birikimi olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca İranlı öğretmen adayları bir öğretmenin sahip olması gereken mesleki özellikler açısından Türk öğretmen adaylarından daha fazla olarak öğretmenlerin alanında uzman olmaları gerektiğine vurgu yapmaları göze çarpmaktadır. Bu sonuç İranlı öğretmen adaylarının bir öğretmenin alanında uzman olmasının diğer özelliklerden daha çok önemli olduğunu düşündükleri şeklinde yorumlanabilir. Türk ve İranlı öğretmen adayları arasında yapılan karşılaştırmada her ne kadar Türk öğretmen adayları daha düşük oranda bir öğretmenin alanında uzmanlığına vurgu yapsalar da, Özabacı ve Acat (2005)’in ideal öğretilerde bulunması gereken özelliklere ilişkin yaptıkları araştırma sonucunda ilk sırada yer alan özelliğin “bilgilendirici” olması öğretmenlerin alanında uzman olmaları gerektiğini önemsedikleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca Shahmohammadi (2012)’nin yapmış olduğu araştırma sonucunda da öğretmenlerin birbirleriyle çalışmaları ve deneyimlerini paylaşarak alanlarında uzman olmaları gerektiğini vurgulaması da bu sonucu destekler niteliktedir. Bir başka dikkati çeken sonuç ise Türk öğretmen adaylarının bir öğretilerde bulunması gereken

özellikler açısından öğrenciye yaklaşım bakımından öğretmenlerin adil olmaları gerektiğidir. Bu sonuçtan hareketle öğretmenlerin öğrencilere gerek değerlendirme sürecinde gerekse öğretim süreci içerisinde adil davranmalarının önemi üzerinde durulması gerektiği söylenebilir. Ubuz ve Sarı (2009)'da yapmış oldukları araştırmada bu sonucu destekleyen sonuçlara ulaşmışlardır. İlgili araştırmada 15 öğretmen adayı adil, adaletli, dürüst ve güvenilen öğretmenlerin iyi öğretmen olduğunu belirtmiştir. Benzer bir sonuçta Gökçe (2002)'nin ilköğretim öğrencilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin etkililiğini belirlemeye çalıştığı araştırmada yer almaktadır. İlgili çalışmada araştırma grubunun büyük bir bölümü (%84) verimli ve etkili bir öğretmenin herkese eşit davranması ve ayırım yapmaması gerektiğini belirtmiştir.

Öğretmen adaylarının bir öğretilerde bulunmaması gereken özellikler bakımından görüşleri karşılaştırmalı olarak incelendiğinde kişisel özellikler bakımından Türk öğretmen adayları “sabırsız ve sinirli olmak” özelliğine vurgu yaparlarken, İranlı öğretmen adayları ise “kötü ahlak” a vurgu yapmışlardır. Türk öğretmen adaylarının bu yöndeki görüşleri, öğretmenlik mesleğinin stresli olması ve öğretmenlerin ruh sağlığının olumsuz yönde etkilenmesinden dolayı (Kayabaşı, 2008) öğretmenlerin sabırsız ve sinirli olabileceklerini düşündürmektedir. İranlı öğretmen adaylarının ise kötü ahlaka vurgu yapmaları ülke rejiminin ve mesleğe yüklenen manevi anlamdan dolayı olduğu söylenebilir. Mesleki ve öğrenciye yaklaşım bakımından görüşler incelendiğinde ise benzer sonuçlara rastlanması da öğretmenlik mesleğinde bulunmaması gereken özelliklerin her iki kültür ve coğrafyada da benzer olduğu yönünde ipuçları vermektedir.

Mesleği seçme nedenlerine ilişkin İranlı öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün (%30) mesleği ilgi ve yeteneğinden dolayı seçmesi içsel bir tutum içerisinde olduklarına işaret ederken, Türk öğretmenlerinin ise sadece %11'inin ilgi ve yeteneğinden dolayı mesleği seçtiğini belirtmesi mesleğin ilgi ve yetenekten daha ziyade başka nedenlerden dolayı seçtiklerine işaret ettiği söylenebilir. Bu farklılıktan İranlı öğretmen adaylarının Türk öğretmen adaylarına göre mesleği tercih etmede ilgi ve yeteneğe daha fazla önem verdikleri ve öğretmenliği bilinçli olarak seçtikleri anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının mesleği bilinçli olarak seçtiklerine yönelik sonuç Gürbüz ve Kışoğlu (2007) ve Övet (2006) tarafından yapılan araştırma sonuçları ile, öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün içsel nedenlerden dolayı mesleği seçtiklerine yönelik sonuç ta Boz ve Boz (2008) tarafından yapılan araştırma sonucu ile paralellik göstermektedir. Türk öğretmen adaylarının % 12'lik kısmının çocuklara olan sevgisinden dolayı öğretmenlik mesleğini seçmelerine yönelik olan sonucu, Argun (2003)'ın yaptığı araştırma

sonucu ile benzerlik taşımaktadır. İlgili çalışmada Argun (2003) öğretmen adaylarının %49'luk kısmının öğretmenliği çocuk sevgisinden dolayı seçtiğini belirtmiştir. Ayrıca İranlı öğretmen adayları bayanlara daha uygun bir meslek olduğu için öğretmenliği seçtiklerini belirtmişlerdir. Bu sonuç ülkemizde yapılan bazı çalışma sonuçlarıyla (Çapa ve Çil, 2000; Eskicumalı, Yaman ve Yaman, 2001; Şişman, 2000) da benzerlik göstermektedir.

Bir başka dikkat çekici sonuç ise Türk öğretmen adaylarının birçoğu mesleği ilgi ve yeteneklerine göre seçmediklerini belirtmelerine rağmen mesleğin kendilerine uygun olduğunu düşünmeleridir.

Öğretmen adaylarına tekrar seçme şansı verilseydi seçecekleri mesleklere ilişkin görüşler incelendiğinde İranlı öğretmen adaylarının %25'i tekrar öğretmenliği seçerdim derken Türk öğretmen adaylarının %14'ü yine öğretmenlik şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu sonuç İranlı öğretmen adaylarının mesleği ilgi ve yeteneklerinden dolayı seçmelerinden kaynaklanabilir. Türk öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinden önce hukuk ve tıp ile ilgili diğer meslek gruplarını istemeleri, öğretmenliğe düşük ilgilerinin olduğunun bir göstergesi olarak düşünülebilir. Bu sonucun aksine, Erdem (2010), sınıf öğretmenleri üzerinde gerçekleştirdiği araştırmada 233 öğretmenin (%77.4) “Şu anda seçme şansım olsa yine öğretmenlik mesleğini seçerdim” ifadesini belirtmelerini toplumsal sorunlara daha fazla katılmalarına ve karşılaşmalarına bağlanmıştır. Benzer sonuçlar Şahin (2011)'in ve Çermik, Doğan ve Şahin (2010)'in çalışmalarında yer almaktadır. İlgili çalışmalardan Şahin (2011)'in çalışmasında öğretmen adaylarının yaklaşık %50'si, Çermik, Doğan ve Şahin (2010)'in çalışmalarında ise öğretmen adaylarının yaklaşık %60'ı, tekrar seçme şansı verilse yine öğretmenliği seçeceğini belirtmiştir. Bunun nedenini de öğretmen adayları mesleğin kendilerine uygun olduğunu, mesleği sevmeleri, mesleği bilerek ve isteyerek seçmeleri olarak belirtmişlerdir. Bu sonuçlarla yapılan araştırma sonuçları karşılaştırıldığında İranlı öğretmen adaylarının Türk öğretmen adaylarından daha fazla mesleği sevdikleri, mesleği isteyerek seçtikleri ve mesleğin kendilerine daha uygun olduğunu düşündüklerine yönelik ipuçları vermektedir.

Bu araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular ışığında;

- ✓ Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinin daha derinlemesine incelenmesi,
- ✓ Nedensel karşılaştırmalı araştırmalar yapılması,

- ✓ Benzer coğrafyada diğer kültürlerdeki öğretmen adaylarının da mesleğe ilişkin görüşlerinin incelenmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Ahn, H. J. (2005). Child care teachers' strategies in children's socialization of emotion. *Early Child Development and Care, 175*(1), 49-61.
- Arani, A. M., Kakia, L. ve Karimi, V. (2012). Assessment in education in Iran. *SA-eDUC Journal, 9*(2), 1-11.
- Argun, Y. (2003). Eğitim fakültesi okulöncesi eğitim programında devam eden öğrencilerin mesleği seçme nedenlerinin karşılaştırılması olarak incelenmesi. *Eğitim Araştırmaları Eurasian Journal of Educational Research, 13*, 22-28.
- Arnon, S. & Reichel, N. (2007). Who is the ideal teacher? Am I? Similarity and difference in perception of students of education regarding the qualities of a good teacher and of their own qualities as teachers. *Teachers and Teaching: Theory and Practice, 13*(5), 441-464.
- Atanur-Baskan, G. ve Aydın, A. (2006). Türkiye'deki öğretmen yetiştirme sistemine karşılaştırmalı bir bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15*(1), 35-42.
- Azar, A. (2011). Türkiye'de öğretmen eğitimi üzerine bir söylem:Nitelik mi, nicelik mi?. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 1*(1), 36-38.
- Balcı, E. (1991). *Öğretmenlerin rolleri*. Ankara: Eğitim Sosyolojisi.
- Başbay, M., Ünver, G. ve Bümen, N. T. (2009) Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları: Boylamsal bir çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 59*, 345-366.
- Borg, W. R., Gall, J. P., & Gall, M. D. (1993). *Applying educational research: A practical guide*. White Plains, NY: Longman.
- Boz, Y. ve Boz, N. (2008). Kimya ve matematik öğretmen adaylarının öğretmen olma nedenleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 16*(1), 137-144.
- Bulut, İ. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat üniversitesi örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 14*, 13-24.
- Çapa, Y. ve Çil, N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 18*, 69-73.

- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 207-237.
- Çermik, H., Doğan, B. ve Şahin, A. (2010). Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih sebepleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 201-212.
- Erdem, A. R. (2010). Sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı toplumsal sorunlar ve toplumsal sorunların performansına etkisi konusundaki görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 147-163.
- Erdem, A. R., Gezer, K. ve Çokadar, H. (2005, Eylül). *Ortaöğretim fen-matematik ve sosyal alanlar öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları*. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Kongre Kitabı I. Cilt içinde (s. 471-477), Denizli.
- Eskicumalı, A., Yaman, E. ve Yaman H. (2001). Öğretmenlik mesleğinin sosyo-ekonomik statüsü ve bu mesleğin bir kadın mesleği haline dönüşmesi üzerine bir araştırma. *Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 53-68.
- Gelen, İ. ve Özer, B. (2008). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine sahip olma düzeyleri hakkında öğretmen adayları ve öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 39-55.
- Gökçe, E. (2002). İlköğretim öğrencilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2), 111-119.
- Gürbüz, H. ve Kışoğlu, M. (2007). Tezsiz yüksek lisans programına devam eden fen-edebiyat ve eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Atatürk Üniversitesi Örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 71-83.
- Iranian Embassy (t.y.). Education system in Iran. Erişim: 12 Ocak 2014, <http://www.iran-embassy-oslo.no/embassy/educat.htm>
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve istatistik teknikleri*. Ankara: Tekışık Yayınları.
- Kavak, Y. (2003, Mayıs). *Türk eğitim sisteminin genel görünümü*. Çağdaş eğitim sistemlerinde öğretmen yetiştirme ulusal sempozyumu, Tekışık Eğitim ve Araştırma Vakfı - Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sivas.
- Kayabaşı, Y. (2008). Bazı değişkenler açısından öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyleri. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 191-212.

- Kilimci, S. (2006). *Almanya, Fransa, İngiltere ve Türkiye’de sınıf öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması*. Yayımlanmamış doktora tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Korkmaz, Ö. ve Usta, E. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları ile algıladıkları etkileşim-izlenme kaygıları ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3. Erişim: 11 Ekim 2013, http://dokuman.tsadergisi.org/dergiler_pdf/2010/2010-Aralik/6.pdf.
- Mansouri, M. (2013). Erişim: 29 Kasım 2013, <http://gsia.tums.ac.ir/dira/ndt/9210/TUMS-Receive-Certificate-of-Accreditation-from-the-ASIC-for-the-Years-2013-2017>.
- Masoumi, D. (2010). *Quality in E-learning within a cultural context*. Erişim: 16 Şubat 2014, https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/22173/1/gupea_2077_22173_1.pdf
- MEB (2001). *Çağdaş öğretmen profili*. MEB: EARGED. Ankara: MEB Basımevi.
- MEB (2012). *T.C. Milli Eğitim Bakanlığı- 12 yıl zorunlu eğitim sorular-cevaplar*. Erişim: 28 Ocak 2014, http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12Yil_Soru_Cevaplar.pdf.
- Oktay, A. (1998). Türkiye’de öğretmen eğitimi. *Milli Eğitim*, 137, 28-29.
- Oral, B. (2004) Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim Araştırmaları*, 15, 88-98.
- Övet, O. (2006). *Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özabacı, N. ve Acat, B. (2005). Öğretmen adaylarının kendi özellikleri ile ideal öğretmen özelliklerine dönük algılarının karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 42, 211-236.
- Özden, Y. (1999). *Eğitimde dönüşüm eğitimde yeni değerler*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Özden, Y. (2002). *Eğitim, öğretim ve öğretmenlik mesleği*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Pehlivan, K. B. (2004) Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve okul tutumları arasındaki ilişki. *Eğitim Araştırmaları*, 14, 211-218.
- Piji-Küçük, D. (2012). Müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 151-161.
- Salehi-Isfahani, D. Tunali, I. & Assaad, R. (2009). A comparative study of returns to education of urban men in Egypt, Iran and Turkey. *Middle East Development Journal (MEDJ)*, 1(2), 145-187.

- Semerci, N. ve Semerci, Ç. (2004). Türkiye’de öğretmenlik tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (1), 137-146.
- Shahmohammadi, N. (2012). Evaluation of teachers’ education programs in Iran (Case study). *Journal of Educational and Social Research*, 2(2), 127-135.
- Şahin, İ. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmen istihdamı ve mesleki geleceklerine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(3), 1167-1184.
- Şişman, M. (2000). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Terzi, A. R. ve Tezci E. (2007). Necatibey eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 52, 593-614.
- TUIK (2011). *T.C. Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı*. Erişim: 05 Aralık 2013, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=10736>
- Turan, K. (2005). Avrupa Birliğine giriş sürecinde Türk-Alman eğitim sistemlerinin karşılaştırılarak değerlendirilmesi. *Milli Eğitim*, 33 (167). Erişim: 10 Şubat 2014, http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/167/index3-turan.htm
- Ubuz, B. ve Sarı, S. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının iyi öğretmen olma ile ilgili görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 53-61.
- UNESCO .(2001). Education system at the end of the twentieth century in the Islamic Republic of Iran. *International Bureau of Education, UNESCO*. Erişim: 22 Şubat 2014, http://www.ibe.unesco.org/International/ICE/natrap/Iran_1.pdf .
- Yılman, M. (2006). *Türkiye’de öğretmen eğitiminin temelleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yüksel, S. (2004). Tezsiz yüksek lisans programının öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarına etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (2), 355-379.